

Sygn. akt VIII U 160/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 listopada 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek
Protokolant:	Ewa Grychtoł

po rozpoznaniu w dniu 21 listopada 2014 r. w Gliwicach

sprawy Z. Z. (Z.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość świadczenia

na skutek odwołania Z. Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 20 grudnia 2013 r. **nr** (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję częściowo w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu Z. Z. prawo do przeliczenia wysokości emerytury począwszy od 1 grudnia 2013 roku z uwzględnieniem dodatkowych podstaw wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne:

- a. w kwocie 112.988 zł (sto dwanaście tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt osiem tysięcy) za rok 1980;
- b. w kwocie 168.763 zł (sto sześćdziesiąt osiem tysięcy siedemset sześćdziesiąt trzy złote) za rok 1981;
- c. w kwocie 358,810 zł (trzysta pięćdziesiąt osiem tysięcy osiemset dziesięć złotych) za rok 1982;
- d. w kwocie 218.641 zł (dwieście osiemnaście tysięcy sześćset czterdzieści jeden złotych) za rok 1983;

2. przekazuje organowi rentowemu do rozpoznania wnioski ubezpieczonego złożony 21 listopada 2014 roku o przeliczenie wysokości świadczenia z uwzględnieniem wynagrodzeń z okresu od 1 stycznia 1971 roku do 31 stycznia 1980 roku oraz od 16 maja 1988 roku do 30 czerwca 1999 roku oraz o wyrównanie wysokości świadczenia od 7 czerwca 2012 roku.

(-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek

Sygn. akt VIII U 160/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 grudnia 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz. U. z 2009, nr 153, poz. 1227 ze zm.) odmówił ubezpieczonemu Z. Z. prawa do przeliczenia podstawy wymiaru emerytury. ZUS wskazał, iż nie wliczył wysokości wynagrodzeń za lata 1980-1983 na podstawie przedłożonych przez ubezpieczonego pasków zarobkowych, gdyż nie stanowią one dowodu w rozumieniu przepisów emerytalno-rentowych, a ZUS uwzględnił już do podstawy wymiaru emerytury wysokość zarobków osiągniętych we wskazanych latach zatrudnienia na podstawie wystawionego przez pracodawcę druku RP-7 dołączonego do akt emerytalnych.

W odwołaniu od powyższej decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę, poprzez ponowne ustalenie podstawy wymiaru emerytury przez zaliczenie właściwej wysokości wynagrodzeń za okres zatrudnienia od 1 lutego 1980r. do 31 lipca 1983r. w KWK (...) w P. na podstawie pasków zarobkowych, a nie na podstawie zaświadczenia wystawionego przez pracodawcę, w którym podano zaniżone zarobki. W toku sprawy odwołujący sprecyzował, iż na wynagrodzenie otrzymywane za prace w KWK (...) składało się wynagrodzenie zasadnicze, węgiel, premia kwartalna sięgająca do 100% wynagrodzenia zasadniczego, 13-tka, 14-tka i dodatki dotyczące pracy zmianowej.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, szczegółowo wyjaśniając podstawę faktyczną i prawną zaskarżonej decyzji. Wskazał, iż nie uznał przedłożonych pasków zarobkowych, gdyż nie wynika z nich jaki zakład i kto imiennie te dokumenty sporządził, nadto znajdują się na nich dopiski sporządzone długopisem, nieparafowane ani nie potwierdzone przez ich autora.

Na rozprawie w dniu 21 listopada 2014r. ubezpieczony złożył wniosek o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem zarobków z okresu od 1 stycznia 1971r. do 31 stycznia 1980r. oraz od 16 maja 1988r. do 30 czerwca 1999r. oraz o wyrównanie wysokości świadczenia od 7 czerwca 2012r.

Sąd ustalił, co następuje :

Ubezpieczony Z. Z. urodził się (...)

Decyzją z dnia 29 maja 2012r. ZUS przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia 7 czerwca 2012r. – osiągnięcia wieku emerytalnego i poinformował ubezpieczonego, iż decyzja ulegnie zmianie po nadesłaniu zaświadczenia o zarobkach RP-7 z zakładów pracy od 31 lipca 1983 do 16 maja 1988r.

W odpowiedzi odwołujący przedłożył zaświadczenie o zatrudnieniu i wynagrodzeniu z 25 czerwca 2012r. wystawione przez Spółkę (...) S.A. Oddział w D. „ Zakład Kopalnie (...) w całkowitej likwidacji”, sporządzone w oparciu o kartotekę zarobkową, za rok 1982r. a na podstawie akt osobowych za okres zatrudnienia: 1980-1981,1983 w KWK (...) w P.. Ubezpieczony był zatrudniony w ww. kopalni w okresie od 1 lutego 1980r. do 31 lipca 1983r. jako dozorca oddziału gł. odwadniania pz. i oddziału maszynowego pz.

Decyzją z dnia 12 lipca 2012r. ZUS przeliczył emeryturę i uwzględnił do podstawy wymiaru zarobki podane w ww. zaświadczeniu. Organ rentowy ustalił wysokość świadczenia przyjmując do ustalenia podstawy wymiaru w kwocie 1 889,52 zł kwotę bazową 2974,69 zł i wskaźnik podstawy wymiaru 63,52%. ZUS

W dniu 6 grudnia 2013r. ubezpieczony złożył pierwszy wniosek o przeliczenie emerytury z uwzględnieniem wysokości zarobków na podstawie załączonych do wniosku pasków zarobkowych za okres od 1 marca 1980r. do 31 lipca 1983r., gdyż w zaświadczeniu przedłożonym przez pracodawcę zaniżono wysokość zarobków. W wyniku rozpoznania wniosku, organ wydał zaskarżoną decyzję.

Sąd ustalił, iż dokumentacja płacowa Z. Z. za lata 1980-1983 została zniszczona, oprócz kartoteki za rok 1982r., z której wynika, iż pobory odwołującego za miesiące marzec-grudzień obejmowały stawkę zasadniczą, dodatek funkcyjny, premię, dodatki z pracę w nocy, dodatek za urlop., godziny (zwykłe, świąt.), a oprócz tego wskazano wysokość węgla w

gotówce i w talonach oraz barbórki i 14-tej pensji. W latach 1980-1983 obowiązywał w zakładzie pracy Układ Zbiorowy Pracy dla (...) Węglowego, który nie pozostaje w dyspozycji Spółki (...) S.A. Oddział w D..

W oparciu o opinię biegłej z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego, Sąd ustalił iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne Z. Z. wynosi:

- za rok 1980 - 114 988 zł, w tym 112 988 zł z tytułu zatrudnienia w KWK (...),
- za rok 1981r. – 168 763 zł,
- za rok 1982 – 358 810 zł,
- za rok 1983 – 218 641 zł, w tym 190 656 zł z tytułu zatrudnienia w KWK (...).

Biegła wskazała, iż po porównaniu wysokości płacy zasadniczej wskazanej w rocznej kartotece poborów z wysokością płacy zasadniczej wynikającej z pasków zarobkowych stwierdziła, iż nie jest to kartoteka zarobkowa za rok 1982r. jak wynika z pisma Spółki (...) S.A. a za rok 1980. Wskazane odręcznym pismem na kserokopii kartoteki wysokości barbórki i 14 pensji są składnikami wynagrodzenia należnego za rok 1982, spisanymi z odrębnych list płac za rok 1982.

W trakcie zatrudnienia w KWK (...) kilkakrotnie zmieniano ubezpieczonemu stawki płacy zasadniczej i dodatku funkcyjnego zgodnie z postanowieniami Układu Zbiorowego Pracy dla (...) Węglowego oraz z załącznikiem do wytycznych (...) z dnia 22.12.1982r. (w 1982r.). stawki te kształtowały się w wysokości 4500zł (02-09. 1980r.), 4900zł (10.1980r.-10.1981r.), 5600zł (11.1981r.-11.1982r.), 6500zł (12.1982r.-07.1983r.) – płacy zasadniczej oraz 1100zł (02-09.1980r.) i 1500zł (10.1980r.-07.1983r.) – tytułem dodatku funkcyjnego. Wskazana na paskach zarobkowych wysokość premii wyrażona w % płacy zasadniczej była premią regulaminową zaznaczoną w angażach. Ubezpieczony otrzymywał nadto specjalne miesięczne wynagrodzenie z KG w wysokości podwyższonej do 100%. Wynagrodzenie to stanowiło % płacy zasadniczej w zależności od stażu pracy (od 10% - 20%). W lutym 1980r. jak ustaliła biegła, ubezpieczony nie otrzymał wynagrodzenia z KG gdyż wynagrodzenie to przysługiwało dopiero po przepracowaniu miesiąca. Podana w kartotece stawka zasadniczej płacy za marzec 1980r. obejmuje wynagrodzenie za luty i marzec 1980r.

Biegła obliczyła wysokość wynagrodzenia za lata 1980- 1983 na podstawie pasków zarobkowych i dokumentacji osobowej. Nadto biegła dopasowała do nazwy składnika podanego w kartotece zarobkowej za rok 1980 cyfrowe oznaczenia składników podanych w paskach zarobkowych.

Do podstawy wymiaru składek za rok 1980r. biegła przyjęła wynagrodzenie brutto - 95 998 zł i wysokość wynagrodzenia z KG - 17 000 zł.

Do podstawy wymiaru za rok 1981r. biegła przyjęła wynagrodzenie brutto - 147 563 zł oraz KG w wysokości 20400 zł oraz rekompensatę za m-ce 08-12 – $160 \times 5 = 800$ zł. Rekompensata wypłacana była na podstawie uchwały RM z 26.08.1981r. w sprawie podwyższenia cen detalicznych niektórych artykułów żywnościowych /z tyt. podwyższenia cen pieczywa/ w wysokości 960 zł. Ubezpieczonemu wypłacono rekompensatę za m-ce sierpień - wrzesień na trzy osoby, zatem wliczeniu do podstawy wymiaru podlega kwota 160 zł/mc. Biegła nie wliczyła do podstawy wymiaru kwoty 928 zł określonej na pasku za mc wrzesień 1981r., gdyż brak dowodu z jakiego tytułu kwotę tę wypłacono.

Podstawa wymiaru składek za rok 1982r. stanowi wynagrodzenie brutto - 688 833 zł (po odjęciu sumy 6 700 zł, z uwagi na tę sama wysokość wskazanego an pasku potrącenia z zarobku) + KG – 20200 zł + suma wypłaconej „Barbórki” (ustalanej na podstawie zapisu na kartotece z 1980r.) – 24 550 zł + 14-tka – 24 607 zł + rekompensata za m-c styczeń – 160 zł i za m-ce luty-grudzień – 20460 zł.

Podstawę wymiaru za rok 1983r. biegła ustaliła wliczając do sumy wynagrodzenia brutto 153 096 zł (po wyłączeniu sumy 10 550 zł jako potrąconej z zarobku brutto wg paska zarobkowego), wynagrodzenie z KG – 26 400 zł oraz rekompensatę za m-ce 01-06 w wysokości 11 160 zł.

Biegła po uwzględnieniu wyliczonego w opinii wynagrodzenia stanowiącego podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z okresu zatrudnienia w KWK (...) ustaliła, iż wwpw wynosi 82,86 % z 20 lat wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu, tj. z lat: 1968, 1971-1972, 1980-1987, 1993-1998, 2002-2004.

Organ rentowy w piśmie procesowym z dnia 3 października 2014r. poinformował Sąd, iż nie wnosi zastrzeżeń do wyżej omówionej opinii.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt emerytalnych ZUS, akt osobowych dołączonych do akt sprawy (pismo przewodnie - k.11 a.s.) oraz opinii biegłej z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego mgr H. P. z 15 sierpnia 2014r. (k. 20-32 a.s.).

Sąd w całości podzielił wnioski płynące z opinii biegłej, gdyż były logiczne i spójne. Biegła dokonała szczegółowych ustaleń w oparciu o dokumentację osobową i pozostały materiał dowodowy i uzyskane w toku sporządzania opinii dane. Nadto strony nie wniosły zarzutów do opinii.

Zgromadzony materiał dowodowy, Sąd uznał za kompletny, wiarygodny i mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych i rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych, wybranych przez zainteresowanego z ostatnich 20 lat kalendarzowych poprzedzających bezpośrednio rok, w którym zgłoszono wniosek o emeryturę lub rentę, z uwzględnieniem ust. 6 i art. 176.

Zgodnie z treścią art. 15 ust. 4 ustawy w celu ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty:

- 1) oblicza się sumę kwot podstaw wymiaru składek i kwot, o których mowa w ust. 3, w okresie każdego roku z wybranych przez zainteresowanego lat kalendarzowych;
- 2) oblicza się stosunek każdej z tych sum kwot do rocznej kwoty przeciętnego wynagrodzenia ogłoszonej za dany rok kalendarzowy, wyrażając go w procentach, z zaokrągleniem do setnych części procentu;
- 3) oblicza się średnią arytmetyczną tych procentów, która, z zastrzeżeniem ust. 5, stanowi wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury lub renty, oraz
- 4) mnoży się przez ten wskaźnik kwotę bazową, o której mowa w art. 19.

Z kolei w myśl art. 15 ust. 6 na wniosek ubezpieczonego podstawę wymiaru emerytury lub renty może stanowić ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe w okresie 20 lat kalendarzowych przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku, wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu.

Zgodnie z art. 109 ust. 1 na wniosek emeryta lub rencisty wysokość emerytury określonej w art. 53 oraz renty ulega ponownemu ustaleniu na zasadach określonych w art. 110-113.

Wysokość emerytury lub renty oblicza się ponownie, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, od podstawy wymiaru ustalonej w myśl art. 15, jeżeli do jej obliczenia wskazano podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne lub ubezpieczenia emerytalne i rentowe na podstawie przepisów prawa polskiego:

1)z liczby kolejnych lat kalendarzowych i w okresie wskazanym do ustalenia poprzedniej podstawy wymiaru świadczenia,

2)z kolejnych 10 lat kalendarzowych wybranych z 20 lat kalendarzowych, poprzedzających bezpośrednio rok kalendarzowy, w którym zgłoszono wniosek o przyznanie emerytury lub renty albo o ponowne ustalenie emerytury lub renty, z uwzględnieniem art. 176,

3)z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu, przypadających przed rokiem zgłoszenia wniosku o ponowne ustalenie emerytury lub renty,

- a wskaźnik wysokości podstawy wymiaru jest wyższy od poprzednio obliczonego. (art. 111 ust. 1).

Po myśli natomiast art. 116 ust. 1 i 5 postępowanie w sprawach świadczeń wszczyna się na podstawie wniosku zainteresowanego, do którego powinny być dołączone dowody uzasadniające prawo do świadczeń i ich wysokości, określone w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była wysokość emerytury ubezpieczonego, któremu zaskarżoną decyzją odmówiono przeliczenia świadczenia w oparciu o przedłożone dokumenty – paski zarobkowe za okres zatrudnienia od 1 lutego 1980r. do 31 lipca 1983r. organ rentowy do podstawy wymiaru świadczenia za ww. okres wliczył wynagrodzenie wskazane w zaświadczeniu o zarobkach i wynagrodzeniu (RP-7) z 25.06.2012r.

Organ rentowy odmawiając wliczenia do podstawy wymiaru świadczenia wynagrodzenia za sporny okres w kwotach wnioskowanych przez ubezpieczonego, kierował się treścią § 21 ust. 1 rozporządzenia z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. Nr 237, poz. 1412), zgodnie z którym środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Niemniej jednak przepisy rozporządzenia regulującego postępowanie o świadczenia emerytalno-rentowe przed organem rentowym, zawierające ograniczenia dowodowe, nie mają zastosowania w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów. Dopuszczalnym jest, więc ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dowody zastępcze (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 grudnia 2006 r. w sprawie I UK 179/06, opubl. w LEX nr 342283; wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi, z dnia 21 sierpnia 2013 r., III AUa 1768/12).

Sąd, w oparciu o niekwestionowaną przez strony opinię biegłej z zakresu emerytur, rent i kapitału początkowego, uznał, iż w okresie zatrudnienia w KWK (...) od 1 lutego 1980r. do 1 lipca 1983r. ubezpieczony otrzymywał wynagrodzenie wyższe niż wskazane w zaświadczeniu wystawionym przez pracodawcę, a uznanym przez ZUS, i zmienił na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.pc. zaskarżoną decyzję częściowo uznając, iż ubezpieczonemu od dnia 1 grudnia 2013r., tj. od miesiąca złożenia wniosku, przysługuje prawo do przeliczenia emerytury z uwzględnieniem dodatkowych podstaw wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w kwotach wskazanych przez biegłą.

Za Sądem Apelacyjnym w Lublinie należy bowiem podnieść, iż w przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdująca się w aktach osobowych, takich jak umowy o pracę, angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia, wówczas można uwzględniać tylko takie składniki, które są pewne, wypłacane były w danym okresie stale i w określonej wysokości (por.: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 4 października 2012 r., III AUa 305/12).

W przedmiocie wniosku ubezpieczonego złożonego na rozprawie w dniu 21 listopada 2014r., Sąd na mocy art. 477¹⁰ § 2 orzekł jak w sentencji wyroku - pkt 2. Zgodnie bowiem z regułą określoną w powołanym przepisie, zgłoszone przez ubezpieczonego w odwołaniu lub w toku postępowania nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, Sąd przyjmuje do protokołu i przekazuje do rozpoznania organowi rentowemu. W sprawach

z ubezpieczenia społecznego przedmiot sporu (zaskarżenia) określa decyzja organu rentowego, a Sąd związany jest granicami zaskarżenia wyznaczonymi tą decyzją i ocenia jej legalność według stanu faktycznego i prawnego istniejącego w dacie jej wydania. Przed Sądem ubezpieczony może żądać jedynie korekty stanowiska zajętego przez organ rentowy i wykazywać swoją rację, odnosząc się do przedmiotu sporu objętego zaskarżoną decyzją; natomiast nie może żądać czegoś, o czym organ rentowy nie decydował (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999r., sygn. akt II UKN 622/98).

SSO Patrycja Bogacińska-Piątek